

Kányádi Sándor

Világlátott egérke

MÓRA

**Bogdán Viki
rajzaival**

KÁNYÁDI SÁNDOR

Világlátott egérke

MÓRA KÖNYVKIADÓ

BOGDÁN VIKI

illusztrációival

Második, felújított kiadás

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánosságához közvetítését – szigorúan tilos!

A kiadó könyveit kedvezménnyel
megrendelheti webáruházunkban:
www.mora.hu

© Kányádi Sándor jogutódai
© Bogdán Viki, 2022
© Móra Könyvkiadó, 1985, 2022

Rokoni pártfogás

Egy árva mezei egérke megunta a hosszú őszi esőket, s meg a koplalást. Gondolt egyet, bemerészkedett a faluba. Tudta az egerértörténelmet. Hallotta az öregebbektől, hogy a házi egereknek, azoknak mindenük megvan. Pince, kamra, padlás tele minden jóval. Egyedül csak a macskától kell óvakodniok. Még örültek is a házi egerek, amikor a falu legszélső házának pincéjébe besurrant. De amikor kiderült, hogy nemcsak látogatóba jött, hanem a telet is ott szándékozik tölteni, akkor bizony már-már a rokonságot is kezdték kétségbe vonni.

– Aki mezeinek született, maradjon mezei – mondta bajsztát megpödörítve a főeger. – Magunk is szűkösen vagyunk. Meg aztán itt a macska. Az még az egerésző rókánál meg a sasnál is szemfülesebb, furfangosabb. Egykettőre karmába kaparint.

– Bizony, bizony! – cincogták kórusban a többiek.

– Kivált, ha megtudja, hogy milyen ínycfalatnak való érkezett.

– Könnyen megtudhatja.

– Meg bizony, meg bizony.

– S akkor aztán jaj neked, jaj neked!

„Szép egy rokonság – riadt meg a kis mezei egér –, ezek még képesek lesznek följelenteni engem a macskánál.”

– Cini-cin, fuss, ha tudsz, cini-cin, fuss, ha tudsz! – azzal már ott se voltak. Mintha a föld nyelte volna el őket. A nyirkos pince földje.

Elsötétült a világ. A nyitott pinceablakban megjelent a macska.

– Följelentettek. Föl! A nagy cincogásukkal. Jaj nekem! Végem van, végem! – dermedt meg a kiséger.

– Hát te kiféle vagy? Vagyis voltál! – morrant a macska, és már ugrott is.

De ugrott az egérke is. Nem oldalt, nem hátra, hanem szembe a macskával. Elsurrant alatta. A macska még meg is csúszott a nyirkos pince földjén. Időbe telt, míg a fenekével lefékezhetett.

A kis mezei egér örömeiben még el is viccantotta magát. Így szoktak ők egérutat nyerni kinn a mezőn a sassal, rókával szemben is. Most már magabiztosan kuporodott a legalacsonyabban ülő kád alatt. Ahová egy nagyobbfajta házi egér is nehezen juthatott volna be, nemhogy a macska. Ott ült, töprengett egész éjszaka. A macska egy ideig még kerülgette a kádat. Várta, leste, hátha karma közé kaparinthatja a kis orcátlant. Még alvást is színlelt, de a kiséger nem ment lépre. Aztán amikor hallotta, hogy a macska, beletörődve a sikertelenségbe, kiugrott a pinceablakon, még szundított is egyet.

Hajnalban ismerős cincogásra ébredt. Kikémlelt, s látta, hogy egy jóindulatú egérmama hívogatja:

– No, csakhogy megtalálalak. Futtomban, ahogy visszanéztem, látam eszes életrevalóságod. Gyere, kitaláltam valamit. Itt tovább nem maradhatsz. Tud rólad a macska. S a nemzetség is, láthattad, félti a maga kis rágnivalóját.

Fölkalauzolta a kis pártfogoltját a kamrába.

– Itt ez a bőrönd. Már be van pakolva. Nemsokára indul a gazda fia vissza az iskolába. A városba. Már el is kezdtem rajta egy kis lyukat. A sarkán, ott a legkopottabb. Tágítsd tovább, hogy beleférhess. Bújj be szépen. Utazz el. Világot láthatsz. Ott kevesebb az egér. A macskák meg

csak szobadíszek. Nem egerésznek. Járj szerencsével! – azzal már be is surrant a lyukba.

A kis mezei egér pedig egykettőre berágta magát a bőröndbe. Még valami ruhaneművel a kis lyukat is elálcazta. Mire elkészült, nyílt a kamraajtó. Meglendült a bőrönd. S a kisegér először érezte életében a repülés boldog örömét.

Vonaton ringatózva

Repült a mezei kisegér, boldogan repült. Legalábbis ő azt hitte a himbálózó bőröndben csücsülve. Kicsit meg volt riadva ugyan, de a félelemért kárpótlásul egyenrangúnak érezhette magát az egerésző sassal, kányával, ülivel* meg a többi, sokat irigyelt és rettegett magasságbeli hatalmasággal. Sőt még az úrhajósokkal is. Ha egyáltalán tudomása lett volna róluk. Icipici súlytalanságot érzett, már amekkorát egy egérke érezhet.

Csak akkor ijedt meg rettenetesen, amikor a bőröndöt cipelő diák földre zökentette a terhét, hogy egyik kezéből a másikba cserélje. De mert az út hosszú volt, s a bőrönd nehéz, sűrűn kellett váltogatni, megszokta az odadöccenéseket is – a vége felé már várta is, hogy na most, na most: zupp! El is viccantotta volna magát örömeiben, amikor éppen abban a pillanatban döccent a bőrönd, amikorra várta, de okosabbnak tartotta, ha pici orrocskáját két mellső praclijába bújtatja, nehogy elárulja magát.

Kikukkantani is nagyon szeretett volna, mert a zajok sokaságából ítélve nagyon érdekes lehetett a kint brummogó, sistergő, zakatoló világ.

A brum-brum, zir-zurr az, ami kaszálni, szántani, vetni, aratni szokott; akik kiabálnak, azok gépeken ülő emberek... „Csak nem ki a határba kerültem megint?” – szontyolodott el a kis mezei egérke. De nyomban meg

---

* A csillaggal jelölt szavak magyarázatát lásd a 69. oldalon.

is vigasztalódott, amikor egy minden eddiginél nagyobb odazökkentés után mozogni kezdett a föld alatta. És kétségbeejtő dübörgés-prüszkölés-csikorgás-csattogás és még föl sem sorolható, mi minden vette körül.

Ekkor érkezett be a vonat.

„Na, most ideje meglépni” – húzódott a lyuk felé. De még idejében visszarántotta az orrát, mert már újra repült. Repült, zökkent, és megint repült, és már fönn is volt a vonatfülke csomagtartójában.

Lassan lecsöndesült a világ körülötte. Kivált, amikor ringatva elindult a vonat. S az utasok halkan duruzsoló hangja már-már el is álmosította volna, ha eszébe nem jut, hogy ő milyen éhes. Jó illatokat érzett a bőröndben. De, gondolta, becstelenség volna éppen az őt idáig elszállító diák hazájába belerágni.

„Kikukkintok, lám, hol is vagyok!”

Ki is kukkantott.

„Érdekes – gondolta, és kinnebb dugta az orrocskáját. – Még érdekesebb.”

És most már a fejét is kidugta, sőt a két mellső pracliját is.

„Borzasztó érdekes. És sehol semmi vész.”

Ebben igaza volt. Mert az utasok közül ki egymásra nézve beszélgett, ki meg a tájat bámulta-csodálta.

Kibújt egészen. (A szeme egy picit káprázott a besütő, bágyadt napfényben.) Megállt. Szétszimatolt, s már surrant volna egy másik csomag felé. De az ismeretlen és szokatlan terepen megcsúszott. Érezte, hogy zuhan, s már ott is volt egy néni ölében.

– Egér, jaj, egér! – ugrott föl a néni. De nemcsak ő, a többi utas is.

– Egér, egér, egér! – terjedt el a hír a vonaton, és futott a nép a folyósóra. Ki előle menekült, ki meg kíváncsi lett volna rá. Tolongtak, visongtak, nevettek, rémüldöztek.

Az egérkének még volt annyi lélekjelenléte, hogy az ülés alatt, a fűtőtestek rácsai között egérutat nyerjen. Kutatták, keresték. Hajkurázták volna, de ő meghúzta magát.

Örökkévalóságnak tűnt ez az utazás. Végig róla beszéltek. Egy idő után ezt is megszokta, mint az odadöccenéseket. Kicsit még büszke is volt magára, amiért ennyire az érdeklődés középpontjába került. Úgy érezte, hogy nincsen rajta kívül senki más az egész nagy szürke mezei famíliában, aki ennyire vitte volna hírnév dolgában. A végén még ahhoz is volt mersze, hogy a rácsok közül egy beszorult almacsutkát óvatosan elmajszolgasson.

A potyautas

Szunyókált a kis mezei egér, szunyókált a ringatózó vonaton. De az igazat megvallva nem is szunyókált, hanem aludt, mint a bunda. Megviselték a viszontagságok. Még álmodott is. Azt álmodta: újra otthon van az ismerős mezőn, sütkérezik a napon. Már éppen vissza akart iszkolni a lyukba, mert látta az egerésző rókát közeledni. Késő volt, már a mancsát is a vállán érezte.

Fölriadt.

– Kérem a jegyeket! – Egy egér költögette, egy házi egér formájú, egyenruhás egér.

– A jegyeket kérem ellenőrzésre – ismételte meg a kalauz egér.

– Miféle jegyet? – szeppent meg a kis mezei egér.

– Vonatjegyet, kiskomám, vonatjegyet.

– Hát az meg micsoda? – rémült meg, s a szeme sarkából méregette, hogy lehetne egérutat nyerni a jegyet követelő egér elől.

– Ne pislogj erre-arra. Itt nincs menekvés. Nincs egérút. Itt rend van. Ha valaki vonatra száll, jegyet kell váltania.

– Nem tudtam. Igazán nem tudtam. Nem vagyok idevalósi.

– Szóval potyautas vagy.

– Potya – vallotta be töredelmesen a kis mezei egér. – Onnan fentről pottyantam le, egy bőröndből.

Erre a kalauz egér jókedvűen elciccentette magát:

– Egy bőröndből, azt mondod.

– Abból. Megcsúsztam, amikor kibújtam valami ennivalót keresni. – S elmondta röviden, hogy és miért került ide.

– Na, jól van – enyhült meg a kalauz egér. – Magam is valahogy hozzád hasonlóan lettem vasúti. De a szabály az mégiscsak szabály. Én békén hagyalak, de nehogy el találjon csípni az ellenőr!

– Hát az meg kicsoda? – rémült el újra a kis potyautas.

– Az, aki még nekem is parancsol. Aki engem is ellenőriz. De most bújj be valahová, mert éppen közeleg. Oda az ülés alá. Ott maradj, amíg visszajövök!

Nem kellett kétszer mondani, a kis potyautas máris fönn kuksolt az ülés rugói közt.

– Potyautasszagot érzek – jött egy nagy bajuszú ellenőr egér.

– Semmi, csak egy csótánybogár volt – lódította a jegyszedő –, lepöccintettem a sínek közé.

– Csótány? Nem egér? Egérszagot érzek.

– Egérszagú csótány volt. A szerencsétlen azzal akart átejtteni. De engem nem lehet. Kipöccintettem.

És azzal már tovább is surrantak.

Nemsokára azonban visszatért a jegyszedő.

– Na, kibújhatsz. Megmentettem az irhádát. Láthattad, nem volt könnyű. De nem ingyen, testvér. Hálával tartozol.

– Hálával, persze, hálával. De hogy s miképpen hálálhatnám meg jószágodat?

– Ennivalóval. Láthatod, nekem sok a dolgom. A fizetés meg itt a vasútnál... szóval, keress-kajtass. És amit találsz, azon osztozunk. Sokra lesz szükség, mert az ellenőrnek is kell juttatnom. Őt sem lehet mindig át-ejtteni.

Attól fogva a kis mezei egér éjt nappá téve, veszélyesebbnél veszélye-

sebb kalandok árán igyekezett előteremteni az egyre többet követelő kalauz egérnek és ellenőrének az elemózsiát. Legtöbbször alig maradt annyija, hogy a maga éhét is úgy-ahogy elverhesse. Örült mégis, hogy legalább a bőrét megmenthette, de alig várta az alkalmat, hogy valamilyen továbbállhasson, leszállhasson a folyton kattogó, vágató vonatról.

„Vissza, vissza a mezőre, a mezőre” – ezzel ringatta el magát, ha olykor elszunyókálhatott.

